

Mål C-232/24 [Kosmiro]ⁱ**Begäran om förhandsavgörande****Datum för ingivande:**

27 mars 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Korkein hallinto-oikeus (Högsta förvaltningsdomstolen, Finland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

22 mars 2024

Klagande:

A Oy

Övriga parter:

Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö

**HÖGSTA
FÖRVALTNINGSDOMSTOLEN****Saken i målet****Klagande****Övriga parter****Överklagat beslut****Högsta förvaltningsdomstolens beslut****Beslut under förfarandet** [utelämnas]

Begäran om förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol med stöd av artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF)

A Oy

Veronsaajien oikeudenvälvontayksikkö (Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt)

Keskusverolautakuntas (Centralskattenämndens) beslut nr 47/2022 av den 25 oktober 2022

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn motsvarar inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

Högsta förvaltningsdomstolen beslutade att vilandeförklara målet och med stöd av artikel 267 FEUF begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen angående tolkningen av rådets direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, 2006, s.1). Det är nödvändigt att inhämta ett förhandsavgörande för att kunna avgöra målet vid Högsta förvaltningsdomstolen.

Saken i målet och bakgrund

(1) A Oy (nedan även kallat bolaget) ansökte hos Centralskattenämnden om förhandsbesked beträffande den mervärdesskatterättsliga behandlingen av de avgifter som bolaget tog ut av sina kunder för factoringtjänster. Bolaget överklagade Centralskattenämndens förhandsbesked till Högsta förvaltningsdomstolen i den del som nämnden fann att de avgifter som bolaget tog ut utgjorde ersättning för beviljande av kredit som omfattades av undantaget från mervärdesskatt för finansiella tjänster.

Redogörelse för bakgrunden till begäran om förhandsavgörande

(2) I ansökan om förhandsbesked beskrivs de relevanta omständigheterna enligt följande. Det ankommer på Högsta förvaltningsdomstolen att avgöra tvisten på grundval av denna redogörelse.

(3) A Oy tillhandahåller finansiella tjänster inom ramen för sin affärsverksamhet. Factoring utgör den största delen av företagens verksamhet. A Oy ägs av koncernens operativa moderbolag, B AB, som bedriver liknande tillståndspliktig verksamhet i Sverige.

(4) A Oy:s kunder är typiskt sett verksamma inom sektorer där fordringarnas omsättningstakt är låg. Kundföretagens avsikt med att ingå ett factoringavtal är att få tillgång till det kapital som de förväntar sig erhålla på sina fakturor omedelbart och inte först efter utgången av den betalningsfrist för fakturorna som anges i betalningsvillkoren. Dessutom innebär factoringtjänsten att A Oy:s kundföretag inte behöver vidta åtgärder för att inkassera eller driva in fakturor. De fordringar som är föremål för factoring grundas på obestridda fakturor som utfärdats av A Oy:s kundföretag inom ramen för deras affärsverksamhet.

Factoring i form av fakturabelåning

(5) När det gäller factoring genom pantsättning, så kallad fakturabelåning, tillhandahåller A Oy finansiering till sina kunder genom att bevilja kredit mot deras kundfordringar inom ramen för en viss övre kreditgräns. Kreditgränsen grundas på A Oy:s riskanalys av kundföretagens affärsverksamhet. Bolaget har rätt att välja vilka fordringar som det godkänner som underlag för finansiering, det vill säga för vilka det beviljar kunden en kredit. När en fordran godkänns inom ramen för beviljandet av krediten betalar A Oy en del av fordrans belopp till kunden i enlighet med den avtalade belåningsgraden, med avdrag för avgiften som tas ut av bolaget. Belåningsgraden kan antingen motsvara fordringarnas nominella värde i sin helhet eller vara lägre än detta.

(6) Vid fakturabelåning utgör kundens fordringar säkerhet för den finansiering som A Oy tillhandahåller. Kundföretaget är fortfarande borgenär i förhållande till fakturagäldenärerna, det vill säga till de fakturerade kunderna, och kreditrisken i händelse av att de fakturerade kunderna hamnar på obestånd kvarstår hos kundföretaget.

(7) Kundföretagets gäldenärer underrättas om överlåtelsen av de fordringar som pantsätts till förmån för A Oy, med uppgift om att de är skyldiga att betala till A Oy när fordran förfaller till betalning. Den kredit som A Oy beviljat sin kund minskar allteftersom bolaget erhåller betalningar från kundföretagets gäldenärer.

(8) Det ankommer på A Oy att skicka påminnelser för de fordringar som pantsatts samt att vidta åtgärder för indrivning av fordringarna utanför domstol. Om A Oy inte erhåller betalning av en fordran som ligger till grund för krediten inom en viss tid, vanligtvis inom 18 dagar från förfalldagen, eller om bolaget utgår från att betalningen helt kommer att utebli, får A Oy dra av det fordringsbeloppet från summan av de fordringar som godkänts inom ramen för beviljandet av krediten. Enligt finansieringsavtalet ska kundföretaget betala A Oy ett belopp som motsvarar det slutliga beloppet för en fordran som dragits av på detta sätt.

Factoring i form av fakturaköp

(9) Vid factoring i form av fakturaköp åtar sig A Oy att köpa de fakturor som kundföretaget utfärdar. A Oy och kundföretaget avtalar om en övre kreditgräns, det vill säga det högsta totala fordringsbelopp som A Oy förpliktar sig att köpa av kunden. Den övre kreditgränsen grundas på bolagets riskanalys av kundföretagets affärsverksamhet.

(10) Inom ramen för avtalet ska kunden lämna de uppgifter till A Oy som identifierar de fordringar som ännu inte har förfallit till betalning och som kunden avser att sälja till A Oy. A Oy har rätt att välja ut de fordringar som bolaget övertar. När en fordran har godkänts inom ramen för avtalet ska A Oy, i enlighet med villkoren i avtalet som ingåtts mellan bolaget och kunden, till kunden betala antingen hela det nominella värdet eller en del av det nominella värdet på den fordran som överlåtits till A Oy.

(11) Vid factoring i form av fakturaköp övergår äganderätten till fordringarna och risken för utebliven betalning om gäldenärerna hamnar på obestånd till A Oy.

Factoringavgifter

(12) I det avtal som ingåtts mellan A Oy och kunden fastställs de avgifter som bolaget tar ut. De högsta avgifterna beloppsmässigt är finansieringsavgiften och uppläggningsavgiften.

(13) *Finansieringsavgiften* är en avgift uttryckt i procent som tas ut av A Oy för varje fordran som omfattas av avtalet. Finansieringsavgiften baseras på

fordringarnas betalningsfrist genom att den är högre ju längre betalningsfrist som avtalats mellan kundföretaget och den fakturerade kunden för den aktuella finansierade fordringen. Kundföretagets och den fakturerade kundens kreditvärdighet påverkar också avgiftens storlek.

(14) När det gäller factoring i form av fakturabelåning är det, till exempel inom ramen för en belåningsgrad på 100 procent, möjligt att ingå avtal om att en avgift som motsvarar 1 procent av varje faktura med trettio dagars betalningsfrist betalas till A Oy. Det innebär alltså att A Oy för varje faktura med ett nominellt värde på 100 euro som ställs som säkerhet beviljar kunden en kredit på 99 euro. I detta fall betalar kunden en finansieringsavgift på en euro till A Oy. Bolaget erhåller det återstående beloppet antingen direkt från den fakturerade kunden efter att den pantsatta fordran förfaller till betalning, eller i slutändan från kundföretaget.

(15) Vid factoring i form av fakturaköp beräknas finansieringsavgiftens storlek på samma sätt som för factoring i form av fakturabelåning. A Oy tar ut avgiften i förväg inom ramen för båda avtalen.

(16) *Uppläggningsavgiften* är en fast ersättning som kunden betalar till A Oy för åtgärder i samband med uppläggning och inledande av factoringprocessen, vilket bland annat omfattar att uppfylla de skyldigheter som följer av lagstiftningen om penningväxt.

(17) Dessutom tar A Oy ut bland annat följande avgifter:

- *Limitavgiften* är en avgift som uttrycks som en viss procent av det kreditbelopp som A Oy har beviljat kunden och som står till kundens förfogande. Limitavgiftens storlek beräknas på grundval av den övre kreditgränsen. Det rör sig om en ersättning till bolaget för att den beviljar kredit upp till den aktuella kreditgränsen.
- *Månads- eller årsavgiften* utgör ersättning för den löpande förvaltningen av avtalet.
- *Fakturaavgiften* är en fast avgift som tas ut för varje faktura som är föremål för factoring. Avgifterna ska täcka de kostnader som uppstår för bolaget i samband med överlåtelsen och förvaltningen av fordringarna.
- *Den årliga avgiften för kundportalen* är en ersättning för den webbplats som kunden har tillgång till. Kunder som valt denna tjänst kan se belånade eller köpta fakturor via portalen och få bland annat avräkningsrapporter.
- *Inkassoavgiften* utgör en ersättning som avser indrivning av fakturor, vilken företaget i första hand tar ut av fakturagäldenärerna, men i många fall även av sina egna kunder.

- *Avgiften för snabb betalning* utgör en ersättning som bolaget tar ut för att ge kunderna möjlighet att få pengar utbetalda snabbare än vad som följer av bolagets normala betalningspraxis.
- *Kreditvärderingsavgiften* är en ersättning som tas ut för att genomföra en kreditvärdering vid tidpunkten då kundrelationen inleds. Denna avgift tas ut för utredningen av både kundens kreditvärdighet och kreditvärdigheten hos dennes fakturakunder, det vill säga gäldenärerna.

Centralskattenämndens förhandsbesked av den 25 oktober 2022 för perioden från och med den 25 oktober 2022 till och med den 31 december 2023

(18) Inom ramen för den aktuella tvisten meddelade Centralskattenämnden ett förhandsbesked för A Oy med identiskt innehåll för factoring i form av fakturabelåning och factoring i form av fakturaköp. Centralskattenämnden angav att de avgifter som A Oy tog ut av sina kunder var mervärdesskattepliktiga, eftersom de utgjorde ersättning för förvaltningen av fordringarna och för tillhandahållande av tjänster för indrivning av fordringar. Centralskattenämnden anser att den av bolaget uppburna finansieringsavgiften, limitavgiften, avgiften för snabb betalning, kreditvärderingsavgiften och uppläggningsavgiften utgör en del av ersättningen för en finansiell tjänst som är undantagen från mervärdesskatteplikt.

(19) I sitt beslut angav Centralskattenämnden att betalning med befriande verkan endast kunde ske till A Oy från och med tidpunkten då fordringarna överlåtits till bolaget som säkerhet för den kredit som kunden beviljats, eller från och med tidpunkten då bolaget köpt fordringarna. A Oy förvaltar således fordringarna och övervakar betalningarna avseende dessa. Bolaget kan även utföra uppgifter i samband med indrivning av fordringar. Både factoring i form av fakturabelåning och factoring i form av fakturaköp utgör mervärdesskattepliktiga tjänster i detta avseende.

(20) Om bolaget däremot erbjuder sina kunder finansiering inom ramen för en kreditgräns som beräknats för kunden utgör såväl factoring i form av fakturabelåning som factoring i form av fakturaköp en finansiell tjänst som avser beviljande av en kredit, vilken är undantagen från mervärdesskatteplikt. Finansieringsavgiften, limitavgiften, avgiften för snabb betalning och kreditvärderingsavgiften ska anses utgöra ersättning för tillhandahållandet av denna finansiella tjänst.

(21) Uppläggningsavgiften är en ersättning för tillhandahållandet av tjänster i samband med att lägga upp och inleda processen för finansiering av fordringar. Uppläggningsavgiften utgör således ersättningen för såväl tillhandahållandet av en tjänst som omfattas av mervärdesskatt som för tillhandahållandet av en tjänst som är undantagen från skatteplikt, vilket innebär att den ska delas upp i en mervärdesskattepliktig del och en del som undantas från mervärdesskatt.

Saken i det nationella målet

(22) A Oy har i sitt överklagande vid Högsta förvaltningsdomstolen yrkat att rätten ska upphäva Centralskattenämndens beslut i den del som nämnden anser att den finansieringsavgift som bolaget tar ut vid factoring i form av fakturabelåning och vid factoring i form av fakturaköp, samt limitavgiften, avgiften för snabb utbetalning, kreditvärderingsavgiften och uppläggningsavgiften helt eller delvis utgör ersättning som tas ut för en finansiell tjänst som är undantagen från mervärdesskatt enligt 41 § mervärdesskattelagen. Ett nytt förhandsbesked ska meddelas, i vilket det fastslås att finansieringsavgiften och de övriga ovannämnda avgifterna utgör ersättning för indrivning av fordringar, förvaltning av fordringar eller för andra mervärdesskattepliktiga tjänster.

(23) Till stöd för sitt yrkande har bolaget gjort gällande att huvudsyftet med factoring i form av fakturabelåning är att hjälpa kunderna att förvalta sina fordringar, säkerställa att fordringarna betalas och driva in dem. Finansieringsavgiften som tas ut för denna verksamhet och de övriga ovannämnda avgifterna ska i sin helhet betraktas som ersättning för tillhandahållande av en tjänst som är föremål för mervärdesskatt. Om de avgifter som tas ut för denna verksamhet till viss del ska anses utgöra ersättning för en finansiell tjänst som är undantagen från mervärdesskatt kan det endast gälla limitavgiften, eftersom detta är den enda avgift som är en ersättning, uttryckt i procent, för den högsta kreditgräns som beviljats kunden, det vill säga för en finansiering som kunden kan erhålla på begäran.

(24) A Oy har gjort gällandet att factoring i form av fakturaköp inte utgör beviljande av en kredit, eftersom bolaget köper fordringar från kunderna och det således inte uppstår något obligationsrättsligt förhållande mellan A Oy och bolagets kunder. Inget kapital ställs till kundens förfogande genom denna tjänst. Med hänsyn till tjänstens innehåll ska den finansieringsavgift som tas ut för den och de övriga ovannämnda avgifterna i sin helhet anses utgöra ersättning för en tjänst som omfattas av mervärdesskatt.

(25) *Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt* har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet. Enheten har gjort gällande att kunden ger A Oy en panträtt i sina fordringar vid factoring i form av fakturabelåning. Finansieringsavgiften och limitavgiften grundas på att kunden har möjlighet att erhålla kredit från A Oy mot sina fordringar. Finansieringsavgiften och de övriga ovannämnda avgifterna som tas ut vid fakturabelåning utgör ersättning för beviljandet av krediten.

(26) *Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt* har gjort gällande att A Oy erhåller ersättning för köpet av kundfakturorna i samband med factoring i form av fakturaköp. I detta sammanhang rör det sig om indrivning av fordringar, vilket är en tjänst som är föremål för mervärdesskatt. Med hänsyn till tjänstens omfattning skulle däremot finansieringsavgiften och de andra avgifterna som är i fråga kunna anses utgöra en prestation som är undantagen från mervärdesskatt. I detta avseende utgör avgifterna motprestationen för att kapital ställs till kundens förfogande. Den omständigheten att samtliga ovannämnda avgifter är kopplade till överföringen av pengar från A Oy till kunden talar för att transaktionen är

undantagen från mervärdesskatt. Dessa tjänster kan anses som separata från köpet av fordran.

Nationell rätt och rättspraxis

Mervärdesskattelagen 1501/1993

(27) Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (nedan kallat mervärdesskattedirektivet) och det tidigare gällande rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (nedan kallat sjätte direktivet) genomfördes i Finland genom mervärdesskattelagen 30.12.1993/1501 som trädde i kraft den 1 juni 1994, inbegripet senare ändringar av denna lag.¹

(28) Enligt 1 § första stycket punkt 1 mervärdesskattelagen ska mervärdesskatt betalas till staten på rörelsemässig försäljning av varor och tjänster i Finland.

(29) 18 § andra stycket mervärdesskattelagen föreskriver att med försäljning av vara avses överlåtelse av äganderätten till en vara mot vederlag.

(30) Enligt 41 § mervärdesskattelagen ska skatt inte betalas på försäljning av finansiella tjänster.

(31) Enligt 42 § första stycket punkt 2 mervärdesskattelagen anses kreditgivning och andra finansieringsarrangemang som finansiella tjänster.

(32) Enligt 42 § första stycket punkt 3 mervärdesskattelagen anses kreditförvaltning som bedrivs av kreditgivaren som en finansiell tjänst.

Praxis från Högsta förvaltningsdomstolen

(33) I målet som låg till grund för Högsta förvaltningsdomstolens dom HFD 2013:129² bedrev ett bolag huvudsakligen factoringverksamhet. Bolaget köpte fakturafordringar av sina kunder och bar kreditrisken för den händelse att gäldenärerna försummade att betala sin skuld. För sina factoringtjänster uppbar bolaget som vederlag av sina kunder en årsavgift för möjligheten att nyttja bolagets tjänster, en fast administrationsavgift samt en procentuell ersättning, som baserade sig på fordringarnas belopp. Med hänsyn till bestämmelserna om försäljning av finansiella tjänster och indrivning av fordringar i mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG samt EU-domstolens rättspraxis i fråga

¹ https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=arvonliS%C3%A4vero_laki [översättarens anmärkning: hänvisning till den konsoliderade versionen av mervärdesskattelagen på finska]

² <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2013/201302530> [översättarens anmärkning: hänvisning till avgörandet på finska]

om tolkningen av dessa bestämmelser, ansåg Högsta förvaltningsdomstolen att bolagets verksamhet utgjorde skattepliktig indrivning av fordringar, på vilken den befrielse från skatt som föreskrivs i mervärdesskattelagen och mervärdesskattedirektivet inte var tillämplig. Bolaget skulle betala mervärdesskatt för den årsavgift, den administrationsavgift och den procentuella ersättning som bolaget tog ut av kunden.

(34) I målet som låg till grund för Högsta förvaltningsdomstolens dom HFD 2022:17³ idkade ett bolag så kallad oäkta factoring, där företagets kund överför sina försäljningsfordringar till bolaget och bolaget betalar sina kunder en summa motsvarande den överförda fordringens belopp minskat med ett vederlag som tas ut för tjänsten. Försäljningsfordringarna fungerade som säkerhet för den summa bolaget betalade till sina kunder. De fakturor som överfördes till bolaget betalades in på bolagets konto och bolaget skötte även betalningspåminnelserna och indrivningen av försenade fordringar. Kreditrisken stannade hos bolagets kund och om den överförda fordringen inte betalats i tid, beroende på avtalet inom 14–30 dagar efter att fordringen förfallit till betalning, hade bolaget rätt att driva in fordringen av kunden. Bolaget tog som vederlag för tjänsten av sina kunder ut en procentuell ersättning eller provision som baserade sig på fordringsbeloppet samt ett eventuellt fakturaspecifikt förvaltningsarvode.

(35) I domen HFD 2022:17 fann Högsta förvaltningsdomstolen att bolagets kunder på grund av tjänsten fick kapital till sitt förfogande motsvarande försäljningsfordringarnas belopp även om deras egna kunder inte ännu hade betalat. Bolagets verksamhet var till denna del till sin natur kreditgivning enligt 42 § första stycket punkt 2 mervärdesskattelagen och beviljande av krediter enligt artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet. Högsta förvaltningsdomstolen fann att den kreditgivningstjänst som bolaget sålde inte kunde anses vara service i anslutning till indrivningstjänsten, och att den oäkta factoringtjänsten, vilken inkluderande kreditgivning och indrivning, inte i mervärdesbeskattningen kunde behandlas som en odelad ekonomisk prestation. Skattebehandlingen av de nämnda tjänsterna fastställs separat och självständigt. Därför skulle bolaget inte betala mervärdesskatt för den provision som bolaget tog ut av sina kunder, till den del provisionen utgjorde vederlag för kreditgivning.

Relevanta unionsrättsliga bestämmelser och praxis

Mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG

(36) Enligt artikel 2.1 c i mervärdesskattedirektivet ska tillhandahållande av tjänster mot ersättning som görs inom en medlemsstats territorium av en beskattningsbar person när denne agerar i denna egenskap vara föremål för mervärdesskatt.

³ <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2022/202200313h> [översättarens anmärkning: hänvisning till avgörandet på finska]

(37) Enligt artikel 9.1 första stycket i mervärdesskattedirektivet avses med beskattningsbar person den som, oavsett på vilken plats, självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet, oberoende av dess syfte eller resultat. Enligt andra stycket i samma bestämmelse avses med ekonomisk verksamhet varje verksamhet som bedrivs av en producent, en handlare eller en tjänsteleverantör, inbegripet gruvdrift och jordbruksverksamhet samt verksamheter inom fria och därmed likställda yrken. Utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar i syfte att fortlöpande vinna intäkter därav ska särskilt betraktas som ekonomisk verksamhet.

(38) Enligt artikel 24.1 i mervärdesskattedirektivet avses med tillhandahållande av tjänster varje transaktion som inte utgör leverans av varor.

(39) Enligt artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet ska medlemsstaterna undanta beviljande av och förmedling av krediter samt förvaltning av krediter av den som beviljat krediten från skatteplikt.

(40) Enligt artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet ska medlemsstaterna undanta transaktioner, inbegripet förmedling, rörande spar- och transaktionskonton, betalningar, överföringar, fordringar, checkar och andra överlåtbara skuldebrev, med undantag av indrivning av fordringar från skatteplikt.

EU-domstolens rättspraxis

Indrivning av fordringar, särskilt äkta factoring, och köp av fordringar

(41) I domen av den 6 mars 2003, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring (C-305/01, EU:C:2003:377) prövade EU-domstolen behandlingen av factoring i mervärdesskatt hänseende. Denna dom avsåg så kallad äkta factoring, där kreditrisken beträffande de förvärvade fordringarna övergår till factoringföretaget, utan någon regressrätt gentemot detta företags kund. Domen innehåller även konstateranden som rör oäkta factoring.

(42) Enligt domen ska sjätte direktivet 77/388/EEG tolkas så, att en näringsidkare som köper fordringar och övertar kreditrisken, och som i gengäld tar ut en kommissionsavgift av sina kunder, utövar en ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artiklarna 2 och 4 i samma direktiv. Dessutom utgör en ekonomisk verksamhet, varigenom en näringsidkare köper fordringar och övertar kreditrisken och i gengäld tar ut en kommissionsavgift av sina kunder, inkasso i den mening som avses i artikel 13 B d 3 in fine i sjätte direktivet, och omfattas därmed inte av det undantag från skatteplikt som fastställs i denna bestämmelse.

(43) Det framgår av punkterna 15 och 17–18 i domen att bolaget var skyldigt att betala kunden det nominella beloppet för de köpta fordringarna. Avgifterna bestod av en factoringavgift på 2 procent och en del credere-avgift på 1 procent på de köpta fordringarnas nominella belopp. Kunden åtog sig dessutom att betala ränta till factoringföretaget. Kunden skulle stå del credere vid utebliven betalning från gäldenärsbolagen 150 dagar efter respektive fakturas förfallodag.

(44) Enligt punkterna 49–50 och 52 i domen tillhandahöll bolaget kunden en tjänst som i huvudsak gick ut på att avlasta kunden indrivning av fordringarna och risken för att de inte betalas. Factoringavgiften och del credere-avgiften utgjorde det faktiska vederlaget för en ekonomisk verksamhet som bolaget utövade, nämligen tillhandahållandet av de tjänster som företaget erbjöd kunden. Äkta factoringtjänster som de som var i fråga faller under tillämpningsområdet för mervärdesskatt.

(45) Det framgår av punkt 75 i domen att undantag från undantagsregeln, nämligen skattebefrielsen, ska ges en extensiv tolkning. I den engelska och den svenska språkversionen syftade ordet ”factoring” i artikel 13 B d punkt 3 in fine i sjätte direktivet på såväl äkta som oäkta factoring. Det framgår av punkt 77 i denna dom att begreppet inkasso även i de andra språkversionerna ska tolkas så, att det omfattar alla former av factoring. Factoring har nämligen, med hänsyn till sin objektiva karaktär, som huvudsakligt ändamål att driva in fordringar från tredje man. Factoring ska därför, oavsett på vilket sätt det tillämpas, enbart anses som en variant av det mer allmänna begreppet inkasso.

(46) Enligt EU-domstolens praxis avser begreppet inkasso, i den mening som avses i artikel 13 B d punkt 3 i sjätte direktivet, finansiella transaktioner som syftar till att erhålla betalning av en ekonomisk skuld (se bland annat EU-domstolens dom av den 28 oktober 2010, Axa UK plc (C-175/09, EU:C:2010:646, punkt 31, och den ovannämnda domen C-305/01, punkt 78).

(47) Det framgår av EU-domstolens dom av den 14 juli 2011, GFKL Financial Services (C-93/10, EU:C:2011:700), att artiklarna 2.1 och 4 i sjätte direktivet ska tolkas så, att en näringsidkare som på egen risk förvärvar osäkra fordringar till ett pris som understiger fordringarnas nominella värde inte ska anses tillhandahålla en tjänst mot vederlag i den mening som avses i artikel 2.1, och inte ska anses bedriva en ekonomisk verksamhet som omfattas av direktivets tillämpningsområde, när mellanskillnaden mellan fordringarnas nominella värde och köpeskillingen avspeglar dessa fordringars verkliga ekonomiska värde vid tiden för överlåtelsen.

(48) I punkterna 21 och 22 i domen hänvisade EU-domstolen till sitt avgörande i målet MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring och erinrade, när det gäller verksamhet bestående i överlåtelse av fordringar, om att förvärvaren av fordringarna åtar sig att tillhandahålla factoringtjänster till överlåtaren, för vilket förvärvaren mottar vederlag, det vill säga en factoringavgift och en del credere-avgift. Det framgår emellertid av redogörelsen för de faktiska omständigheterna i målet GFKL Financial Services att förvärvaren av fordringarna, till skillnad från vad som var fallet i målet MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, inte mottog något vederlag från överlåtaren. Förvärvaren bedrev därför inte någon ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 4 i sjätte direktivet, och tillhandahöll inte heller någon tjänst i den mening som avses i artikel 2.1 i detta direktiv.

Beviljande av krediter

(49) Enligt EU-domstolens praxis är de transaktioner som är undantagna från skatteplikt enligt artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet inte definierade utifrån de tillhandahållna tjänsternas beskaffenhet och inte utifrån tillhandahållaren eller mottagaren av tjänsten, vilket innebär att tillämpningen av dessa undantag inte är beroende av vilken rättslig ställning den enhet har som tillhandahåller dessa tjänster (se exempelvis EU-domstolens dom av den 17 december 2020, Franck d.d., Zagreb, C-801/19, EU:C:2020:1049, punkt 34).

(50) Enligt punkt 35 i domen Franck (C-801/19) ska i synnerhet uttrycket ”beviljande av och förmedling av krediter” i nämnda bestämmelse ges en vid tolkning, vilket innebär att dess räckvidd inte kan begränsas endast till lån och krediter som beviljas av banker och finansinstitut. Denna tolkning har stöd i ändamålet med det gemensamma system som införts genom mervärdesskattedirektivet och som bland annat har till syfte att säkerställa att beskattningsbara personer behandlas lika.

(51) I punkt 36 i nämnda dom anges att det framgår av EU-domstolens praxis att beviljandet av krediter, i den mening som avses i artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet, bland annat består i att tillhandahålla kapital mot ersättning. I punkt 37 i domen anges att även om en sådan ersättning framför allt säkerställs genom betalning av ränta, kan andra former av vederlag inte uteslutas.

(52) Domstolen har i punkt 38 i domen av den 6 oktober 2022, O. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty reprezentowany przez O (C-250/21, EU:C:2022:757), med avseende på en sekundär deltagare enligt avtalet som är i fråga i det målet, slagit fast att den omständigheten att den sekundära deltagaren kan lida eventuella förluster och därmed bär kreditrisken är en oskiljaktig del i varje transaktion där kredit beviljas, oavsett om denna risk följer av att gäldenärerna inte betalar de fordringar som ligger till grund för de intäkter som ska överföras till den sekundära deltagaren eller av dennes direkta avtalsparts insolvens.

Sammansatta tjänster och tjänster som inte kan delas upp eller självständiga tjänster

(53) I flera domar har domstolen prövat frågan huruvida de delar eller handlingar som ingår i en transaktion ska anses utgöra ett eller flera tillhandahållanden vid tillämpningen av mervärdesskattedirektivet och hur detta påverkar bland annat om en transaktion är skattepliktig. Se exempelvis EU-domstolens dom av den 19 juli 2012, Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484), dom av den 2 juli 2020, Blackrock Investment Management (UK) (C-231/19, EU:C:2020:513), och dom av den 25 februari 1999, Card Protection Plan Ltd (CPP) (C-349/96, EU:C:1999:93).

Behovet av förhandsavgörande

(54) Högsta förvaltningsdomstolen anser att factoring i form av fakturabelåning ska anses utgöra ett tillhandahållande av tjänster mot ersättning som omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskattedirektivet. Högsta förvaltningsdomstolen

anser emellertid att det i viss mån är oklart hur mervärdesskattedirektivets bestämmelser om undantag från mervärdesskatteplikt ska tolkas i förhållande till de olika avgifter som tas ut för en sådan tjänst.

(55) Högsta förvaltningsdomstolen anser i synnerhet att det finns ett utrymme för olika tolkningar avseende behandlingen i mervärdesskattehänseende av de aktuella factoringtjänsterna i form av fakturaköp mot bakgrund av bestämmelserna i mervärdesskattedirektivet och EU-domstolens praxis avseende tolkningen av dessa. Det är i synnerhet nödvändigt att få ett klagörande av huruvida utgångspunkten är att factoringföretaget som köper fordringar av sina kunder samtidigt säljer en tjänst som delvis omfattas av tillämpningsområdet för direktivet till sina kunder.

(56) Domen i mål C-305/01, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, och den tolkning som Högsta förvaltningsdomstolen redan har gjort i domen HFD 2013:129 tyder på att de avgifter som bolaget tar ut i samband med factoring i form av fakturaköp hänförs till indrivning av fordringar och således är föremål för mervärdesskatt. Denna tolkning är dock problematisk i flera avseenden.

(57) Enligt domen i mål C-93/10, GFKL Financial Services, utgör köp av osäkra fordringar på egen risk till ett pris som understiger deras nominella värde inte ett tillhandahållande av tjänster mot ersättning i den mening som avses i artikel 2.1 c jämförd med artikel 9 i mervärdesskattedirektivet och omfattas således inte av tillämpningsområdet för mervärdesskattedirektivet. Även om den i förevarande mål aktuella factoringtjänsten i form av fakturaköp inte avser osäkra fordringar, utan fordringar som förfaller till betalning i framtiden, anser Högsta förvaltningsdomstolen fortfarande att det är oklart huruvida det är möjligt att förklara de olika slutsatserna i mål C-305/01 och C-93/10 utifrån denna omständighet. Detsamma gäller den formella omständigheten, det vill säga huruvida parterna kommer överens om att en viss ersättning betalas separat eller om den beaktas direkt i köpeskillingen för fordringarna.

(58) Den finansieringsavgift som bolaget tar ut i förevarande mål är desto högre, ju längre betalningsfrist som avtalats för den finansierade fakturan. Det är möjligt att anse att båda formerna av factoring utgör en ränteliknande post och att, i likhet med Centralskattenämnden, dra slutsatsen att finansieringsavgiften för båda formerna av factoring utgör ersättning för en finansiell tjänst. Alternativt skulle det även vara möjligt att, när det gäller factoring i form av fakturaköp, anse att finansieringsavgiften i mervärdesskattehänseende inte är en avgift som bolaget tar ut av kunden, utan en justeringspost, genom vilken köpeskillingen som betalas för fordran anpassas till dess diskonterade nuvärde, det vill säga till dess verkliga ekonomiska värde.

(59) Högsta förvaltningsdomstolen har påpekat att factoringföretaget i mål C-305/01, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, fortsatte att ta ut ränta av sina kunder även efter att de fakturerat fasta avgifter av dem. Det förelåg således även fortsatt ett ömsesidigt rättsförhållande mellan factoringföretaget och kunden. När det i

förevarande mål gäller factoring i form av fakturaköp överförs äganderätten till fordran tillsammans med kreditrisken direkt från kunden till A Oy, som från och med denna tidpunkt inte längre tar ut ränta eller några andra avgifter från kunden. Från och med denna tidpunkt avser bolagets indrivningsåtgärder således dess egen fordran.

(60) Högsta förvaltningsdomstolen har även påpekat att factoring inte längre uttryckligen omnämns separat från indrivning av fordringar i någon språkversion av det numera gällande mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG.

(61) Högsta förvaltningsdomstolen anser att det i domarna C-305/01, MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring och C-175/09, Axa UK, i den mån de avsåg undantaget från skatteplikt för finansiella tjänster, var fråga om tolkningen av artikel 13 B d i sjätte direktivet, särskilt punkt 3. Denna bestämmelse motsvarar artikel 135.1 d i det numera gällande mervärdesskattedirektivet. I domarna prövades däremot inte den bestämmelse om undantag från skatteplikt vid beviljande av krediter som numera motsvaras av artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet.

(62) Högsta förvaltningsdomstolen behöver ett klagörande av huruvida i synnerhet den del av factoringtjänsten för vilken ersättningen som bolaget erhållit har karaktär av ränta ska anses vara en sådan indrivning av fordringar som utgör ett mervärdesskattepliktigt tillhandahållande av tjänster. I mål C-305/01, MKG-Motorfahrzeug-Factoring, var det inte nödvändigt att ta ställning till huruvida den ränta som betalades till följd av skuldernas dagliga status var föremål för mervärdesskatt.

(63) Enligt de uppgifter som framkommit i förevarande mål anses factoringtjänsterna enligt finländsk skattepraxis – trots domen HFD 2013:129 från Högsta förvaltningsdomstolen – till viss del utgöra mervärdesskattepliktig indrivning av fordringar och till viss del utgöra kreditgivning och andra finansieringsarrangemang som inte är föremål för mervärdesskatt. Det står alltså klart att Centralskattenämndens förhandsbesked är i linje med den skattepraxis som tillämpas i Finland.

(64) Vad gäller oäkta factoring angav Högsta förvaltningsdomstolen i domen HFD 2022:17 att det av EU-domstolens rättspraxis inte går att dra slutsatsen att beviljandet av en kredit inom ramen för factoringverksamhet utgör en mervärdesskattepliktig tjänst och att en tjänst som säljs under namnet factoring under alla omständigheter är mervärdesskattepliktig. Huruvida det rör sig om en mervärdesskattepliktig verksamhet eller en finansiell tjänst som helt eller delvis är undantagen från skatteplikt ska avgöras från fall till fall med hänsyn till verksamhetens art.

(65) Det är tänkbart att factoringtjänsten i huvudsak ska ses som en delvis kreditliknande finansiering som inte har ett tillräckligt nära samband med de skattepliktiga tjänsterna förvaltning eller indrivning av fordringar, vilka i förekommande fall är kopplade till factoringtjänsten, för att de ska utgöra en

enhetlig tjänst. Detta gäller i synnerhet factoring i form av fakturabelåning. Om factoring i sin helhet betraktas som en verksamhet som är mervärdesskattepliktig skulle det även leda till att olika finansierings- och kreditgivningsverksamheter behandlas olika i mervärdesskattehänseende.

(66) Högsta förvaltningsdomstolen anser att behandlingen i mervärdesskattehänseende av factoring inte är enhetlig i de olika medlemsstaterna. Det finns tydliga skillnader i den skattemässiga behandlingen mellan till exempel Finland och Sverige.

(67) A Oy har inför Högsta förvaltningsdomstolen bestritt Centralskattenämndens uppfattning i den mån nämnden anser att finansieringsavgiften och de andra avgifter som faktureras kundföretagen utgör ersättning för en finansiell tjänst som avser beviljande av en kredit och är undantagen från mervärdesskatt. A Oy anser att både factoring i form av fakturabelåning och factoring i form av fakturaköp i sin helhet utgör mervärdesskattepliktig förvaltning och indrivning av fordringar.

(68) Enligt 42 § första stycket punkt 2 i mervärdesskattelagen avses med finansiella tjänster inte endast kreditgivning, utan även andra finansieringsarrangemang.

(69) I bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet om undantag från skatteplikt omnämns inte andra finansieringsarrangemang. Om direktivet ska tolkas på så sätt att undantaget inte omfattar den ersättning som är i fråga i förevarande mål, är det eventuellt inte heller möjligt att tolka den nationella lagstiftningen helt i överensstämmelse med direktivet. I sådana fall kan det även vara nödvändigt att pröva huruvida de aktuella bestämmelserna i direktivet är tillräckligt klara och ovillkorliga för att de ska kunna ges direkt effekt på begäran av den beskattningsbara personen.

(70) Då det krävs en tolkning av artikel 2.1 c, artikel 9.1 och artikel 135.1 b och d i mervärdesskattedirektivet för att avgöra det nationella målet är det nödvändigt att begära förhandsavgörande från EU-domstolen.

(71) Begäran om förhandsavgörande kan begränsas till att endast avse finansieringsavgiften och uppläggningsavgiften. Om Högsta förvaltningsdomstolen får ett klargörande beträffande den korrekta tolkningen av unionsrätten i detta avseende kan den även bedöma frågorna som rör de andra ersättningarna på grundval av denna tolkning.

(72) A Oy och Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt har beretts tillfälle att yttra sig över begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. När ett factoringföretag köper fordringar som förfaller till betalning i framtiden av en kund på ett sådant sätt att kreditrisken för dessa fordringar överförs från kunden till factoringföretaget (factoring i form av fakturaköp):

a) Ska den finansieringsavgift som bolaget tar ut för varje fordran som omfattas av avtalet, vilken uttrycks i procent, betraktas som en justering av köpeskillingen som betalas i samband med köpet av fordringen eller som en annan kostnad som inte omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskattedirektivet, eller

b) ska artikel 2.1 c och artikel 9 i mervärdesskattedirektivet tolkas på så sätt att bolagets tillhandahållande mot finansieringsavgiften som avses i fråga 1 a) utgör ett tillhandahållande av en tjänst mot ersättning som omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskattedirektivet?

2. Ska den fasta uppläggningsavgift som tas ut av kunden för att lägga upp och inleda factoringprocessen i samband med factoring i form av fakturaköp anses utgöra ersättning för försäljning till kunden av en tjänst som omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskattedirektivet?

3. Om den ersättning som avses i frågorna 1 och 2, vilken tas ut inom ramen för factoring i form av fakturaköp, ska anses utgöra ersättning för tillhandahållande av en tjänst som omfattas av tillämpningsområdet för mervärdesskattedirektivet:

a) Ska artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet om beviljande av krediter eller artikel 135.1 d i samma direktiv om transaktioner rörande betalningar och fordringar tolkas på så sätt att den finansieringsavgift eller uppläggningsavgift som faktureras kunden ska anses utgöra ersättning för försäljningen av en tjänst som undantas från skatteplikt, eller

b) ska artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet tolkas på så sätt att det är fråga om ersättning för indrivning av fordringar, vilket ska anses som ett skattepliktigt tillhandahållande av tjänster, eller om ersättning för en annan skattepliktig tjänst?

4. När ett factoringföretag tillhandahåller sina kunder finansiering genom att bevilja en kredit genom att de fakturor som kundföretaget utfärdat till sina kunder ställs som säkerhet för den finansiering som factoringföretaget tillhandahåller (factoring i form av fakturabelåning):

a) Ska artikel 135.1 b i mervärdesskattedirektivet om beviljande av krediter eller artikel 135.1 d i samma direktiv om transaktioner rörande betalningar och fordringar tolkas på så sätt att den finansieringsavgift som faktureras kunden för varje fordran som omfattas av avtalet och den fasta uppläggningsavgiften som tas ut för att lägga upp och inleda factoringavtalet åtminstone delvis ska anses utgöra ersättning för försäljningen av en tjänst som är undantagen från skatteplikt, eller

b) ska artikel 135.1 d i mervärdesskattedirektivet tolkas på så sätt att det är fråga om ersättning för indrivning av fordringar, vilket ska anses som ett skattepliktigt tillhandahållande av tjänster, eller om ersättning för en annan skattepliktig tjänst?

5. Om det framgår av svaret på frågorna 3 och 4 att den finansieringsavgift eller uppläggningsavgift som tas ut inom ramen för factoring i form av fakturaköp eller factoring i form av fakturabelåning i sin helhet ska anses utgöra ersättning för ett skattepliktigt tillhandahållande av en tjänst: Är bestämmelserna i direktivet som föreskriver att tjänsten omfattas av mervärdesskatt tillräckligt klara och ovillkorliga för att de, på begäran av den beskattningsbara personen, kan ges direkt effekt, även om det undantag från skatteplikt som föreskrivs i den nationella mervärdesskattelagen inte endast omfattar beviljande av krediter utan även andra former av finansiering?

När EU-domstolen meddelat förhandsavgörande beträffande frågorna ovan kommer Högsta förvaltningsdomstolen att avgöra målet slutgiltigt.

Högsta förvaltningsdomstolen:

[utelämnas]